

**DOKTORZY HONORIS CAUSA
UNIWERSYTETU MEDYCZNEGO W ŁODZI**

Prof. dr hab. Józef Drzewoski

PROFESOR RYSZARD JERZY GRYGLEWSKI
Laudacja wygłoszona w związku z nadaniem tytułu
Doktora *Honoris Causa*
Uniwersytetu Medycznego w Łodzi

*„Naprawdę ważne spotkania z nauką nie odbywają się w sadzawce odsta-
łej wiedzy, lecz są zderzeniami z wiedzą *in statu nascendi*, czyli z ludźmi,
którzy ją tworzą”*

Ryszard Gryglewski

Jego Magnificencjo, Wysoki Senacie, Panie i Panowie

Dostałem ogromnego zaszczytu, jakim jest promotorstwo w procesie nadania Profesorowi Ryszardowi Gryglewskiemu tytułu Doktora *Honoris Causa* Naszej Uczelni. Dzisiaj proces ten zostanie uroczyście zakończony i na zaszczytną listę osób wyróżnionych tym tytułem Uniwersytet Medyczny w Łodzi dopisze nazwisko Profesora Ryszarda Gryglewskiego - jednego z najwybitniejszych twórców współczesnej farmakologii eksperymentalnej i farmakologii klinicznej układu krążenia.

Profesor Gryglewski urodził się 4 sierpnia 1932 roku w Wilnie. W 1955 roku ukończył z wyróżnieniem Wydział Lekarski AM w Krakowie. W dwa lata później obronił pracę doktorską dotyczącą pochodnych sulfonylomocznika o działaniu hipoglikemizującym.

Już wtedy, niespełna rok po wprowadzeniu tych leków do farmakoterapii cukrzycy typu 2, jako jeden z pierwszych zasygnalizował, że stymulują one nie tylko komórki beta trzustki do zwiększenia sekrecji insuliny, ale wykazują ponadto liczne działania pozatrzustkowe. Obserwacja ta otworzyła pole dla intensywnych badań w wielu ośrodkach naukowych, które zaowocowały w następnych latach wprowadzeniem do leczenia nowszych generacji doustnych leków przeciwcukrzycowych o lepszym wskaźniku skuteczność-bezpieczeństwo.

Przebieg kariery naukowej Profesora Gryglewskiego wskazuje, że Pan Bóg obdarzył go darem przewidywania. W tym miejscu chciałbym przytoczyć zdanie wypowiedziane przez Marię Skłodowską-Curie: „*Życie nie jest łatwe dla żadnego z nas. Ale co z tego? Musimy mieć wytrwałość i nade wszystko wiarę w siebie. Musimy wierzyć, że po coś zostaliśmy obdarowani i że to coś musimy osiągnąć za wszelką cenę*”.

Profesor Gryglewski wypełnił nadzieję Stwórcy i otrzymanego daru nie zmarnował. Dał tego niezliczone dowody. Jednym z nich jest istotny współdziałanie w tworzeniu naukowych fundamentów współczesnej farmakoterapii chorób układu sercowo-naczyniowego. Zbudowane one zostały m.in. w wyniku badań nad rolą śródbłonka w organizmie człowieka. Ich szczególnie spektakularnym rezultatem było odkrycie prostacykliny w 1976 roku wspólnie z S. Buntingiem, S. Moncadą i J.Vane-m. Należy żałować, że nie cała czwórka tych wspaniałych naukowców została laureatami Nagrody Nobla. Niewielu bowiem polskich naukowców było tak blisko wspięcia się na Olimp nauki światowej.

Wielkość człowieka można mierzyć jego zdolnością do inspirowania innych. Czy istnieje jakaś miara w odniesieniu do Profesora Gryglewskiego. Iluż naukowców dało się porwać jego entuzjazmowi i głębokiemu umiłowaniu do ciągłego odgadywania tajemnic?

Wyniki jego badań i formułowane na ich podstawie wnioski i hipotezy stworzyły dziesiątkom badaczy podstawy do wielu fantastycznych odkryć, w tym m.in. do identyfikacji EDRF jako tlenku azotu, tromboksanu A₂ i lipokortyny. Nie będę ukrywał, że i ja zostałem “zaszczepiony” przez Profesora Gryglewskiego miłością do farmakologii klinicznej.

Badania Profesora Gryglewskiego wykazały, że wydzielanie prostacykliny i EDRF przez komórki śródbłonka jest procesem sprzężonym oraz wyjaśniły wpływ nadtlenu lipidów na biosyntezę prostacykliny. Powiązały one również znaczenia niedoboru prostacykliny w rozwoju miażdżycy.

Głębokie przekonanie o możliwości terapeutycznego zastosowania prostacykliny (początkowo określonej ironicznie, jako “Polish hormone” (że niby jest, a jej nie ma) prowadzi Gryglewskiego i Szczeklika do pierwszego na świecie podania tego związku człowiekowi. Historia tego wydarzenia jest tym bardziej fascynująca, że obaj Panowie byli pierwszymi ochotnikami, którym związek ten wstrzyknięto i którzy jako pierwsi odczuli skutki jego silnego działania na układ sercowo-naczyniowy. Obecnie prostacyklina ma utrwalone miejsce w terapii niektórych patologii naczyniowych.

Niezwykle istotnym polem badań farmakologiczno-klinicznych Profesora Gryglewskiego jest analiza wpływu ACE-inhibitorów, statyn oraz niesteroidowych leków przeciwzapalnych na funkcję śródbłonka. Zaowocowały one pogłębieniem wiedzy o molekularnych mechanizmach działania tych podstawowych leków. Przyniosły również pierwszą informację o możliwym związku stosowania selektywnych inhibitorów COX-2 z ryzykiem poważnych powikłań naczyniowo-zakrzepowych. Szkoda, że nie od razu zareagowano na to ważne, alarmujące spostrzeżenie.

Wynikiem badań nad aspiryną prowadzonych z Andrzejem Szczeklikiem było wyjaśnienie, związku pomiędzy zażywaniem aspiryny a napadami astmy oskrzelowej u niektórych osób. Wśród licznych dokonań Profesora Gryglewskiego należy wymienić również odkrycie, że glukokortykosteroidy hamują syntezę prostaglandyn poprzez zahamowanie uwalniania kwasu arachidonowego z fosfolipidów błonowych.

Profesor Gryglewski opublikował ponad 400 prac oryginalnych, z czego większość w pismach najwyższej rangi naukowej (*Nature*, *NEJM*, *Lancet*, *Science*) i jest najczęściej cytowanym polskim naukowcem w ostatnim 40 – leciu.

Prof. Ryszard Jerzy Gryglewski - doctor honoris causa w New York Medical College 1982 r.

Uznanie światowej pozycji naukowej Profesora Gryglewskiego dokumentuje 8 tytułów Doktora *Honoris Causa* nadanych przez krajowe, europejskie i amerykańskie uczelnie medyczne, tytuły członka honorowego wielu krajowych i międzynarodowych towarzystw naukowych oraz udział w kilkunastu komitetach redakcyjnych czasopism naukowych światowej rangi. Profesor Gryglewski jest członkiem zwyczajnym PAN oraz Honorowym Przewodniczącym Fundacji Jagiellonian Medical Research Center.

Za wybitne osiągnięcia naukowe o wielkim znaczeniu dla współczesnej medycyny został uhonorowany m.in.: Nagrodą Fundacji na rzecz Nauki Polskiej, tytułem *Gloria Medicine* i *Medicus Magnus* oraz Krzyżem Komandorskim *Polonia Restituta* i Wielkim Krzyżem *C Polonia Restituta*.

1997 rok - Laureat Nagrody Fundacji na Rzecz Nauki Polskiej

Prof. Gryglewski od 1965 do 2003 roku kierował Katedrą Farmakologii AM w Krakowie, stawiając ją wśród najlepszych tego typu placówek w Europie.

W trudnych latach 1981-84 pełnił funkcje Rektora AM im. Mikołaja Kopernika w Krakowie, dbając o rozwój i pozycję Uczelni w aspekcie nie tylko naukowym, ale i etycznym.

Profesor Gryglewski – Rektor Akademii Medycznej w Krakowie
na spotkaniu z Papieżem Janem Pawłem II

Miałem wielokrotnie okazję uczestniczyć w wykładach Pana Profesora zarówno krajowych, jak i międzynarodowych. Słuchałem ich zawsze z zapartym oddechem. Najwyższy, wsparty własnym dorobkiem naukowym, poziom merytoryczny a przy tym niesłychana umiejętność przedstawiania problemów w sposób prosty, znakomitym, barwnym językiem – to po prostu naukowa poezja najwyższej rangi.

Profesor Gryglewski jest niewątpliwie jednym z najwybitniejszych polskich naukowców i to nie tylko dlatego, że tak wiele dokonał w nauce, ale również dlatego, że potrafi docenić swoich nauczycieli (Sypniewski, Vane) i podkreślić współudział wielu innych w jego osiągnięciach (Szczeklik, Januszewicz, Ceremużyński, Michalska, Rembiesa i wielu, wielu innych).

W młodości Pan Profesor pasjonował się szybką jazdą na motocyklach. Umiłowanie do szybkiej jazdy i zawiązanego z tym ryzyka, pozostało do dzisiaj. Ciągłe gdzieś pędzi po torach nauki i co rusz zaskakuje nas nowymi odkryciami. Tak potrafią tylko ludzie z wielką pasją i miłością do tego co robią.

Tak oto w ogromnym skrócie rysuje się sylwetka Profesora Ryszarda Gryglewskiego – znakomitego naukowca i Wielkiego Człowieka, Nauczyciela kilku pokoleń polskich naukowców i lekarzy. Jestem niezmiernie szczęśliwy, że mój wniosek o nadanie Panu Profesorowi tytułu Doktora *Honoris Causa* został niezwykle przychylnie przyjęty przez Władze Uniwersytetu Medycznego w Łodzi i za chwilę prof. Andrzej Lewiński – Rektor naszej Uczelni nada Panu Profesorowi ten zaszczytny, honorowy tytuł naukowy.

Serdecznie gratuluje.

